

Van:

J. van der Veen (SP)

Portefeuillehouder

A. Fokkens-Kelder

Behandelend ambtenaar

Datum ontvangst vragen

13-02-2024

Vragen beantwoorden voor

4 weken

Onderwerp: Vrijwillige brandweer

Inleiding:

In de uitzending van Zembla van zondagavond 11 februari werd een onthutsend beeld geschetst van mensen die overal in het land lid zijn van een vrijwillig brandweercorps die niet of onvoldoende worden gesteund wanneer zij te maken krijgen met Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS) als gevolg van zeer ingrijpende ervaringen als hulpverlener.

Zie: <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/smeulend-vuur>

In de reportage wordt de afwezigheid van voldoende aandacht voor deze nog niet als zodanig erkende beroepsziekte bij de brandweer door de veiligheidsregio's bekritiseerd. Slechts drie van de 25 veiligheidsregio's hebben die structurele aandacht wel. Het zou grofweg gaan om 7 % van de mensen die te maken krijgt met uitval, ziekte en intens psychisch lijden opgelopen door traumatische ervaringen tijdens hun werk.

In de reportage werd tevens duidelijk dat er voorheen een landelijk meldpunt en steunpunt was voor de vrijwillige brandweer, welke nog steeds ten dienste staat voor politie- en ambulancemedewerkers, maar blijkbaar niet meer voor vrijwilligers van de brandweer. De 25 veiligheidsregio's afzonderlijk zouden nu verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van mensen die PTSS hebben opgelopen.

De SP-fractie heeft daarom de volgende vragen:

Vragen:

1. Kan het college nagaan bij de veiligheidsregio Fryslân of zij in beeld heeft hoeveel mensen van de vrijwillige brandweer lijden aan PTSS? Zo ja, om welk aantal gaat het dan?

De Veiligheidsregio Fryslân heeft geen direct zicht op het aantal PTSS-gevallen bij de brandweer in Fryslân. Eén van de redenen hiervoor is dat PTSS 'niet aan de buitenkant' is te zien en echt gediagnosticeerd moet worden. Wel heeft de brandweer zicht op hoeveel mensen de afgelopen jaren zijn doorverwezen voor gespecialiseerde traumazorg bij het Instituut voor Psychotrauma. Let op: dit zijn dus niet altijd PTSS-gerelateerde doorverwijzingen, want in verreweg de meeste gevallen zorgt deze doorverwijzing ervoor dat mensen 'genezen'.

Daarnaast is het zo dat de vrijwillige brandweercollaga's (en die doen 90% van de uitrukken in Fryslân, dus ook de indrukwekkende incidenten waar het om gaat) niet verbonden zijn aan bedrijfsarts van de veiligheidsregio. Zij zijn vaak verbonden aan de bedrijfsarts van hun eigen hoofdwerkgever of als zzp'er helemaal niet verbonden aan een bedrijfsarts. Dit maakt het bij elkaar brengen van de PTSS-cijfers buitengewoon complex.

2. Is het college van mening dat het hier om een beroepsziekte gaat?

Het college is van mening dat PTSS een beroepsziekte is vindt het daarom ook noodzakelijk dat duidelijke afspraken over worden gemaakt die voor de gehele beroepsgroep geldt.

3. Heeft het college in de gemeente Heerenveen in beeld om hoeveel mensen in de gemeente het gaat? Zo ja, om welk aantal gaat het dan?

Nee, zoals bij vraag 1 is uitgelegd is het complex om precieze cijfers te geven.

4. Is er een protocol waarmee de brandweer werkt om nazorg te verlenen aan brandweerblieden die vanwege hun werk ernstige kans lopen op PTSS?

Bij indrukwekkende incidenten wordt het team collegiale ondersteuning (TCO) van de brandweer standaard gealarmeerd (dit gebeurt gemiddeld 15 keer per jaar). Het TCO bestaat uit 14 opgeleide brandweermensen die nazorggesprekken voeren met de betrokken ploeg en na de tijd ook met individuen die bij de inzet aanwezig waren. De betrokken brandweerploeg wordt gedurende een periode gemonitord. Hebben mensen na die tijd last van het incident, wordt vervolgens professionele hulp ingeschakeld. Dit zijn traumapsychologen van een professioneel instituut. In verreweg de meeste gevallen is deze nazorg voldoende en kunnen mensen weer aan het werk.

Ook organiseert de Veiligheidsregio zogenaamde Red Support-avonden voor (ex)collaga's. Op deze vrijblijvende avonden kunnen mensen met elkaar in gesprek over wat ze hebben meegemaakt, en om hun verhaal te kunnen vertellen.

Naast nazorg direct ná een incident is het TCO actief aan de vóórkant. Tijdens de initiële manschap opleiding krijgt elke nieuwe collega uitleg over hoe mensen kunnen reageren op heftige incidenten, welke verwerkingsprocessen daarbij horen, hoe het TCO van Brandweer Fryslân daarop aansluit en hoe ze signalen van verstoorde verwerking bij zichzelf en anderen kunnen herkennen. Dit helpt om het thema normaal en bespreekbaar te maken. Repressief leidinggevenden krijgen een vergelijkbaar aanbod tijdens hun opleiding, zodat zij later in een leidinggevende rol dit proces kunnen aanjagen en ondersteunen.

Dit werkt goed, en wordt enorm goed gewaardeerd door de vrijwillige en beroepscollaga's. Dit blijkt uit de reacties die de Veiligheidsregio heeft gekregen n.a.v. Zembla. Mensen herkennen zich niet in het beeld dat is geschetst en geven aan de nazorg juist wel te waarderen.

-
5. Is het college het met de SP-fractie eens dat er voor de brandweermensen hier weer een landelijk meldpunt en steunpunt beschikbaar moet komen? Zo ja, wil het college hier vanuit onze gemeente bij de veiligheidsregio Fryslân en bij het Rijk op aandringen?

Het college heeft niet het idee dat een landelijk meldpunt hieraan bijdraagt. Veel zinvoller is een organisatie die zijn medewerkers goed in beeld heeft en inzet op de mogelijke signalen.

Het landelijke meldpunt heeft gedurende een aantal jaren gedraaid, maar is in die periode vrijwel nooit gebeld of benaderd door brandweermensen met een vraag. De vraag is of dit in een behoefte voorziet, zeker omdat bij Brandweer Fryslân het TCO als een vangnet dient. In nagenoeg alle veiligheidsregio's is het op deze manier ingericht.
